ΕΦΗΜ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ,
3.6.87

Μιά σκηνή άπό τό έργο τού Α. Γκέρνυ «Η Τραπεζαρία», πού παρουσίασε ή «Πειραματική Σκηνή» τής «Τέχνης»

Θεατρικές παραστάσεις

Α. Ρ. ΓΚΕΡΝΥ jr: «Η Τραπεζαρία», άπό τήν «Πειραματική Σκηνή» τής «Τέχνης», στό Βαφοπούλειο.

Οσο ή τυποποίηση είναι έμπορικά άπαραίτητη στή βιομηχανική παραγωγή καί ίδιαίτερα στά κονσερβαρισμένα τρόφιμα, τόσο ή τυποποίηση στήν τέχνη φέρνει, μαζί μέ τό πάγωμα τής ποιοτικής στάθμης, τήν ύποβάθμιση. Είναι λοιπόν καιρός ν' άναφερθώ σ' ένα φαινόμενο, πού έδώ καί χρόνια δημιουργεί στή θεατρική ζωή μας τό μεγάλο πρόβλημα. Ας τό όνομάσω αύτό τό πρόβλημα «ή παράσταση κονσέρβα» κι άς φέρω σάν παράδειγμα τού είδους τό «πρωταθλητικό έπίτευγμα» τής «Πειραματικής Σκηνής» τής «Τέχνης», μέ τό έργο «Η Τραπεζαρία», τού Α. Ρ. Γκάρνυ, τού νεώτερου!

Πρίν προχωρήσω, όφείλω νά όμολογήσω, πώς άπό τότε πού άρχισε ή «πολιτιστική μας άνοιξη», όταν μέ άλλα λόγια άνακατεύτηκαν στήν τέχνη καί είδικά στό θέατρο, οί πάσης φύσεως κομματικές προδιαγραφές – άλλά καί προγραφές – όχι μονάχα μέ έντυπωσιάζει αύτό τό έπίμονο, μονόχορδο, τάχα άψογο έπίπεδο, άλλά ταυτόχρονα τό καταπίνω σάν ξερομπουκιά καί τελικά άνακαλύπτω τόν έαυτό μου έντελώς άδιάφορο. Αρχικά είχα νομίσει, πώς τό φαινόμενο περιοριζόταν σέ σκόρπιες περιπτώσεις άτυχες, ή σέ συμπτώσεις άπερισκεψίας έρασιτεχνών, πού συγχωρείται. Εκρινα έτσι σκοπιμότερο νά σιωπήσω, άποφεύγοντας τήν κριτική. Αλλά, μέ τόν καιρό, είδα τό άτύχημα νά παίρνει διαστάσεις, νά περιχαρακώνεται καί μάλιστα νά τείνει νά έξελιχθεί σέ καθεστώς. Ταυτόχρονα, άκούστηκαν καί γράφτηκαν οί άνησυχίες άρκετών ύπεύθυνων άνθρώπων, πού είχαν προσέξει τό φαινόμενο κι έπιζητούσαν τρόπους νά τό περιγράψουν κι ίσως νά τό άποτρέψουν. Οί όρισμοί, πού δόθηκαν είναι άρκετοί, οί άντιδράσεις πού δημιουργήθηκαν σπανίζουν καί τό συμπέρασμα, πού όδηγήθηκε ό ύπογράφων είναι άποκαρδιωτικό. Τό συνοψίζω σ' ένα έρώτημα: Ποιός θά μάς σώσει άπό τούς φιλότεχνους; Σημειώθηκε στόν τόπο μας ή κυριαρχική τους είσβολή, μάλιστα καί στό Κρατικό μας Θέατρο. Κυρίες καί κύριοι ζωγραφίζουν. Κυρίες καί κύριοι τήν ποίηση άνασκολοπίζουν καί τήν λογοτεχνία ταλανίζουν, όλοι τους, λίγο ή πολύ, θεατρινίζουν. Καλών άνθρώπων, άλλά άδαών τής τέχνης, κατοχή!

Κανείς δέν πρόκειται νά άμφισβητήσει, πώς τό έργο τού καθηγητή φιλολογίας στό ίνστιτούτο τής τεχνολογίας τής Μασαχουσέτης, είναι ένα είδος έκλαΐκευσης τού «παιχνιδιού μέ τόν χρόνο», είναι ένα «χόμπυ», ή πιό σωστά ένα σύμπτωμα, άπ' τό όποίο άρχισαν νά πάσχουν μεταδοτικά καί παγκοσμίως οί καθηγητές κάθε έπιστήμης, μέ άποτέλεσμα νά έχουν τό «μεράκι» μιάς καλλιτεχνικής ύπομανίας, στήν όποία δίνουν τό παρών φιλόλογοι, βιολόγοι, άτομικοί έρευνητές καί άστροφυσικοί. Τό άκαδημαϊκό κατεστημένο καί τό τεχνολογικό προωθούμενο διεκδικούν ένα νέο πεδίο έξουσίας, πού παραμερίζει τούς καλλιτέχνες, σάν άντικοινωνικές μονάδες καί άντίστροφα είσάγει τούς είδικούς έπιστήμονες, σέ συγγραφικούς, σκηνοθετικούς, σκηνογραφικούς καί γενικά θεατρικούς χώρους, μέ δικαιώματα έπιβολής.

Φαίνεται όμως, πώς ό Α. Ρ. Γκέρνυ, σάν «τζούνιορ», άγνοεί πώς όχι μόνο στή γηραιά Εύρώπη, άλλά καί στόν τόπο του, έχουν γραφτεί κι έχουν παιχτεί έργα ζεστά άπό άνθρωπιά καί άλήθεια, πού πολύ άπέχουν άπό τά κρύα έδέσματα τής «Τραπεζαρίας» του. Γιατί, τί έπιτέλους μάς προσφέρει αύτή ή άνεκδοτολογία τής «καθημερινής ζωής», έκτός άπό άνοστιά καί μιά εύχή στό τέλος, «στήν ύγεία όλων», ζώντων καί νεκρών, θυμάτων καί θεατών! Βέβαια ή σκηνοθέτης κ. Ερση Βασιλικιώτη, πού έτυχε νά σκηνοθετήσει μεταγενεστέρως στό Κ.Θ.Β.Ε. τίς θιενέζικες «Νεφέλες», σημειώνει τήν παρουσία τού ρετρό, τή βουβή άπελπισία, τίς λεπτότατες άποχρώσεις άνθρωπίνων καταστάσεων, καθώς καί τό διεισδυτικό καί λυτρωτικό χιούμορ τού έργου. Αλλά, άκριβώς έκεί, σ' αύτές τίς διαπιστώσεις της, βρίσκεται ό λόγος τής διαφοράς. Μπόρεσε νά τόν δώσει αύτόν τόν λόγο; Χρειάζεσαι όχι μόνο μέσα, άλλά καί εύαισθησία, γιά νά μπορέσεις νά πλησιάσεις αύτό, πού λέμε «δημιουργία έκ τού μηδενός» στήν τέχνη.

«Αθλος» χαρακτηρίζεται ή παράσταση γιά τούς ήθοποιούς, πού παίζουν έξι ή έπτά ρόλους ό καθένας τους. Δεκτό άπό άποψη, όπως είπα, πρωταθλητική. Οί νεαροί ήθοποιοί, δέν μοιάζουν στήν έμφάνιση, άλλάζουν μάλιστα καί τή φωνή τους, κάποτε καί τόν τρόπο πού κινούνται. Τό ζήτημα, όμως, δέν έντοπίζεται διόλου έκεί. Τό ζήτημα έντοπίζεται στή σύνθεση πού άπαιτείται νά προκύψει άπ' αύτό τό «σύρε κι έλα», μιά σύνθεση, πού έστω άν άποδώσει τό ξεφύλλισμα ένός άλμπουμ μέ φωτογραφίες ξεθωριασμένες, τότε θά είχαμε ένα κόρους χρόνου αίσθημάτων, μιά άσήμαντη - σημαντική θεατρική στιγμή. Αν, όμως, άναρωτηθώ τί μού άπόμεινε άπ' τόν «άθλο», μέ λύπη μου διαπιστώνω τό δίλημμα: Η τό αίσθημα πάγωσε σάν τό τσάι πάνω στό παλιό μακρύ τραπέζι, ή είναι πράγματι άφόρητη ή άμερικανική καθημερινή ζωή. Γι' αύτό τό τελευταίο, άς μού έπιτραπεί, νά έχω άντιρρήσεις. Από τό Γκρήνουιτς Βίλλατζ τού Μανχάταν, ώς τό γιγαντιαίο «Χαγιάτ» τού Σάν Φραντζίσκο κι άπ' τήν αύτοκρατορική πολυτέλεια τού Λάς Βέγκας, ώς τήν έρημική «Κούην Μαίρη» τού Λόγκ Μπήτς, ύπάρχουν άνθρωποι, πού δέν τούς είδα στήν «Τραπεζαρία». Ανθρωποι πλούσιοι σέ ένδιαφέρον καί σέ άληθινή καθημερινή ζωή. Τί έγιναν λοιπόν αύτοί οί άνθρωποι, πού γνώρισα καί πού θά τούς θυμάμαι; Εξολοθρεύτηκε τό είδος τους, γιά χάρη μιάς τυποποιημένης ποιότητας παραπλανητικής;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ